ความร่วมมือด้านการศึกษากับ OECD

ความเป็นมา

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) หรือ The Organization for Economic Cooperation and Development ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2504 แรกเริ่มประกอบไปด้วยประเทศสมาชิกทั้งหมด 20 ประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ส่งเสริมการประสานงานด้านนโยบายและเสรีภาพทางเศรษฐกิจในหมู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว OECD มาจากองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจยุโรป (Organisation for European Economic Co-operation: OEEC) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2491 เพื่อติดตามผลงานของอเมริกาและแคนาดาภายใต้แผนมาร์แชล OECD มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2504 และรวมสมาชิกจากรัฐประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในยุโรปตะวันตก ญี่ปุ่น แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

ภารกิจหลักของ OECD คือ กระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการค้าโลก และเป็นเวทีในการเปรียบเทียบนโยบาย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และประสานงานนโยบายทั้งในประเทศและระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งรวมถึงการปราบปรามการค้าผิดกฎหมายด้วยเช่นกัน

ปัจจุบัน ประเทศสมาชิกของ OECD มีทั้งหมด 38 ประเทศทั่วโลก ตั้งแต่อเมริกาเหนือและใต้ไปจนถึงยุโรปและเอเชียแปซิฟิก เป็นตัวแทนของทูตที่สภา OECD ซึ่งกำหนดและดูแลงานตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา OECD

จุดประสงค์หลักของ OECD

หลักของ OECD คือการปรับปรุงเศรษฐกิจโลกและส่งเสริมการค้าโลก เป็นทางออกสำหรับรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งรวมถึงการทำงานร่วมกับประเทศประชาธิปไตยที่มีความมุ่งมั่นร่วมกันในการปรับปรุงเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร

ความสำคัญ OECD ต่อรัฐบาลทั่วโลก

- ปรับปรุงความเชื่อมั่นในตลาดและสถาบัน
- ได้มีสุขภาพการคลังสาธารณะที่ดี เพียงพอเพื่อให้บรรลุการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในอนาคต
- บรรลุการเติบโตด้วยนวัตกรรม กลยุทธ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา
- จัดหาทรัพยากรให้ผู้คนเพื่อพัฒนาทักษะที่ต้องการเพื่อสร้างประสิทธิผล

OECD กับประเทศไทย

ประเทศไทยมีความร่วมมือกับ OECD ผ่านโครงการ Thailand-OECD Country Programme และเป็นสมาชิก OECD Development Centre ซึ่งเป็นประโยชน์ในการยกระดับมาตรฐานนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของไทยให้ทัดเทียมสากล อีกทั้งยังมีส่วนช่วยยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทย รวมทั้งส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

โดยไทยได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา(OECD) ในการจัดทำโครงการ Country Programme หรือ CP ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการ 2 – 3 ปีมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

1. การรับรองตราสารทางกฎหมาย
2. การจัดทำ Policy Reviews ในสาขาต่าง ๆ
3. การเพิ่มการมีส่วนร่วมของหน่วยงานไทยใน OECD ในฐานะสมาชิกหรือผู้สังเกตการณ์ในคณะกรรมการด้านต่าง ๆ

4. การส่งเจ้าหน้าที่ของไทยไปทำงานร่วมกับ OECD ในลักษณะ Secondment (การให้บุคลากรของหน่วยงานได้มีโอกาสเปลี่ยนจากการปฏิบัติงานที่ทำอยู่ประจำไปปฏิบัติงานที่หน่วยงานอื่นเป็นการชั่วคราว) โดยมีประเด็นความร่วมมือที่สนับสนุนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

หลักการและเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินโครงการ Country Programme

สืบเนื่องจากรัฐบาลของประเทศไทยกับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ได้เห็นชอบให้เริ่มขับเคลื่อนโครงการ Country Programme (CP) ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2560 โดย Mr. Angel Gurria เลขาธิการ OECD และ นาย สุวิทย์ เมษินทรีย์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมลงนามในหนังสือแสดงความร่วมมือเพื่อยืนยันเจตนารมณ์ของคู่ภาคีในการขับเคลื่อนโครงการ Country Programme ระยะที่ ๒ (CP Ⅱ) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนวาระของการปฏิรูปประเทศไทยในเชิงนโยบายหลายด้าน และยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ส่งเสริมการรับรองตราสารทางกฎหมายของ OECD ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการนำมาตรฐาน OECD ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในส่วนของด้านการศึกษา จะเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากลตามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของ OECD การเรียนรู้อย่างเท่าทันสภาวการณ์ปัจจุบันและอนาคต โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล และแนวนโยบายแห่งรัฐ รวมทั้งยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่มุ่งพัฒนาไปสู่ Thailand ๔.๐ เพื่อผลักดันประเทศไทยให้บรรลุการพัฒนาที่ครอบคลุมและยั่งยืน โดยเฉพาะการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของ UN และเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบการดำเนินโครงการ CP Ⅱ อีกทั้งมีการลงนามบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการต่ออายุโครงการ Country Programme ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับ OECD เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2566

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศไทยในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ที่มุ่งการพัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจากครูผู้สอนให้เป็นโค้ชหรือผู้อำนวยการเรียนรู้ ทำหน้าที่กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑

โครงการ CP Ⅱ ประกอบด้วยสาขาความร่วมมือ 4 เสาหลักระหว่างคู่ภาคี ได้แก่

(1) หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)
(2) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและขีดความสามารถในการแข่งขัน (Business Climate and Competitiveness)
(3) ความครอบคลุมทางสังคมและการพัฒนาทุนมนุษย์ (Social Inclusion and Human Capital Development)
(4) การฟื้นฟูสีเขียว (Green Recovery)

กระทรวงศึกษาธิการมีโครงการภายใต้โครงการ CP Ⅱ จำนวน 3 โครงการ ได้แก่

(1) โครงการ Improving the Quality of Education Statistics โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
(2) โครงการ Developing Modern Teachers โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(3) โครงการ Developing Skill Strategy in Thailand โดยสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ร่วมกับกระทรวงแรงงาน และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบโครงการ Improving the Quality of Education Statistics ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวนเงิน 192,600 บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นสองพันหกร้อยบาทถ้วน) เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการ Improving the Quality of Education Statistics ภายใต้โครงการ CP II โดยร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาคุณภาพสถิติการศึกษาไทย ครั้งที่ 1 ภายใต้โครงการ CP II ของ OECD ในเดือนกันยายน 2566 เพื่อประชุมหารือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับผู้บริหาร เครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาตัวชี้วัดด้านการศึกษาของประเทศไทยและจัดทำรายงาน รวมทั้งข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อไทยในการพัฒนาสถิติการศึกษาของไทย

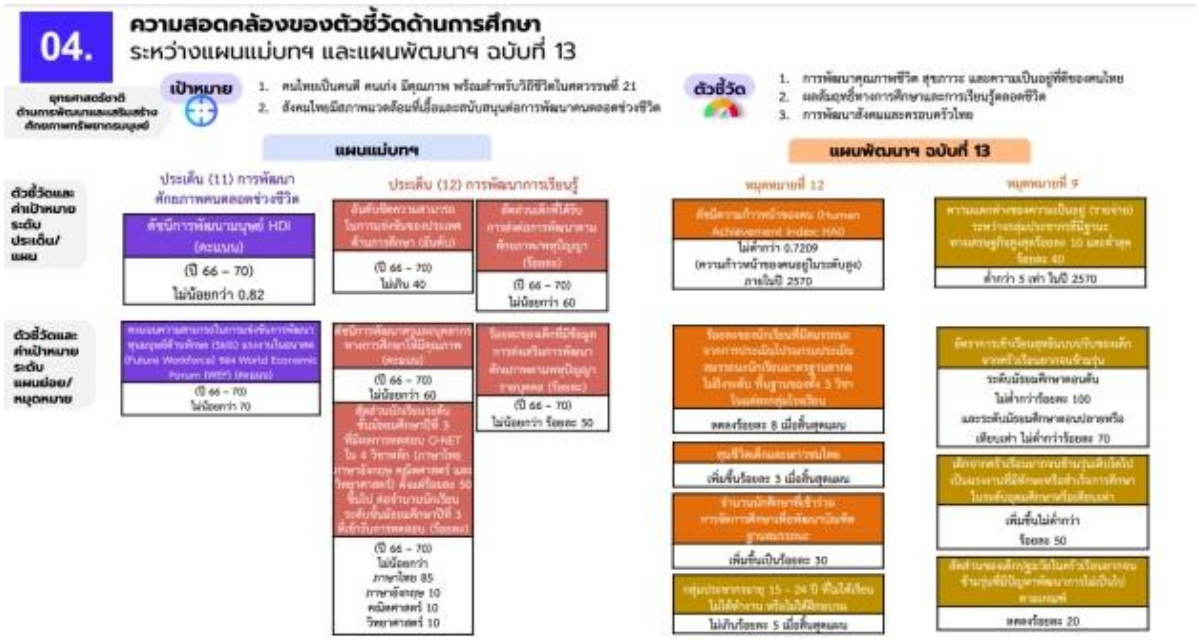

ภาพแสดงภาพรวมความสอดคล้องของตัวชี้วัดด้านการศึกษาระหว่างแผนแม่บทฯ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

การประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาคุณภาพสถิติการศึกษาไทย ครั้งที่ 1 ภายใต้โครงการ Country Programme ระยะที่ 2 ของ OECD

การประชุมในครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ 19-20 กันยายน 2566 โดยมีคุณอิทธิกร ช่างสากล ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้กล่าวเปิดการประชุม หลังจากนั้นจึงมีการแนะนำตัวจากทางองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ที่จะ ดูแลผู้เข้าร่วมประชุมตลอดทั้งสองวันนี้ได้แก่คุณ Abel Schumann และคุณ Till Kadereit และมีการแนะนำตัวผู้เข้าร่วมประชุมด้วยเช่นกัน คุณ Till ได้ ชี้แจงเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่าง OECD และประเทศไทยและกล่าวถึงภาพรวมกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในช่วงทั้งสองวันโดยในวันแรกจะเป็นการบรรยาย ในส่วนของกรอบตัวชี้วัดเพื่อการกำหนดนโยบาย (บรรยายโดยสภาพัฒน์, OECD และมีกรณีศึกษาจากประเทศเอสโตเนีย) และในการบรรยายในส่วนของการปรับปรุงและใช้ตัวชี้วัดการศึกษาในประเทศไทย- ผลการเรียนรู้ของนักเรียน (บรรยายโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ และจากทาง OECD) และมีกิจกรรมกลุ่มในการออกแบบและการใช้ตัวชี้วัดการเรียนรู้ (หัวข้อ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน) ในส่วนของวันที่สองจะเป็นประเด็นของตัวชี้วัดการเข้าถึงการศึกษา กรณีตัวอย่างจากประเทศออสเตรเลีย และการบรรยายเกี่ยวกับตัวชี้วัด คำจำกัดความ และ แหล่งข้อมูลที่มีอยู่สำหรับการเข้าถึงการศึกษา (บรรยายโดยสำนักเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา) โดยกิจกรรมกลุ่มในวันที่สองนี้ จะเป็นการออกแบบและการใช้ตัวชี้วัด (หัวข้อ: การเข้าถึงการศึกษา) และการจัดเตรียมแผนการดำเนินงาน (Roadmap) โดยใช้ข้อมูลจากกิจกรรมกลุ่มทั้งสองครั้งที่ผ่านมา โดยตลอดทั้งการประชุมมีช่วงในการตอบคำถามของผู้ร่วมประชุมผ่านเว็บไซต์ Slido เป็นระยะ

กิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณภาพสถิติการศึกษาไทย ครั้งที่ 1

ในการประชุมทั้ง 2 วันนี้มีภาคปฏิบัติเป็นการทำกิจกรรมกลุ่มทั้งสิ้น 3 กิจกรรมซึ่งจะแบ่งออกเป็นกิจกรรมกลุ่มที่ 1: การอภิปรายในหัวข้อการออกแบบและการใช้ตัวชี้วัดการเรียนรู้ความท้าทาย ผลกระทบเชิงนโยบาย และแนวทางแก้ไข (ประเด็นหลัก: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน: Learning outcomes) กิจกรรมกลุ่มที่ 2: การอภิปรายอภิปรายในหัวข้อการออกแบบและการใช้ตัวชี้วัด การเรียนรู้ความท้าทาย ผลกระทบเชิงนโยบาย และแนวทางแก้ไข (ประเด็นหลัก: การเข้าถึงการศึกษา: Access) และกิจกรรม กลุ่มที่ 3: การจัดทำผังการดำเนินงาน (Roadmap) ของประเทศไทยเพื่อที่จะใช้ตัวชี้วัดทางการศึกษาในการติดตามนโยบายทางการศึกษาในประเทศไทย โดยใช้ผลการอภิปรายจากกิจกรรมกลุ่มที่ 1-2 ที่ผ่านมาและมีการให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายภายในกลุ่มในทุกกิจกรรม

ในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งนี้ ผู้เข้าประชุมถูกแบ่งกลุ่มด้วยวิธีการนับเลข 1-3 เพื่อคละผู้เข้าประชุมออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละ กลุ่มจะมีวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ได้แก่ (1) คุณปานเทพ ลาภเกษร ผอ้ำนวยการกลุ่มความร่วมมือพหุภาคีสำนัก ความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2) คุณรณรงค์ ขันแข็ง ผู้แทนจากมูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (Kenan Foundation Asia) และ (3) คุณรับขวัญ ธรรมาภรณ์พิลาศ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา ยูนิเซฟ (UNICEF)

การทำกิจกรรมกลุ่มที่ 1-3 สมาชิกภายในกลุ่มจะอภิปรายตามประเด็นต่าง ๆ ที่มอบหมายในแต่ละกิจกรรม โดยจะเขียนความคิดเห็นของตนเองลงบนกระดาษโน้ตโพสต์-อิทและส่งให้กับวิทยากรกระบวนการเพื่อจะติดลงบนกระดาน โดยในกิจกรรมที่ 1 -2 นี้ จะให้ผู้เข้าประชุมอภิปรายในส่วนของ (1) ตัวชี้วัดที่ต้องการวัดและเหตุผลที่ต้องการจะวัด (2) ความท้าทายที่เกิดขึ้น และ (3) วิธีการแก้ไขปัญหา โดยในส่วนของกิจกรรมที่ 3 จะเป็นการทำผังการดำเนินงาน (Roadmap) โดยแบ่งเป็นเป้าหมายระยะสั้น (1-2 ปี) เป้าหมายระยะกลาง (3-4 ปี) และเป้าหมายระยะยาว (5-6 ปี) โดยจะมีการระบุผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามแผนงาน โดยมีผลลัพธ์ของการอภิปรายในกิจกรรมกลุ่มดังตารางด้านล่างนี้

กิจกรรมกลุ่มที่ 1: แบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายในหัวข้อการออกแบบและการใช้ตัวชี้วัดการเรียนรู้ ความท้าทาย ผลกระทบเชิงนโยบาย และแนวทางแก้ไข (ประเด็นหลัก: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน)

สิ่งที่ต้องการวัดและเหตุผล	ความท้าทายที่เกิดขึ้น	วิธีการแก้ไขปัญหา
ตัวชี้วัดด้านการอ่าน	การพัฒนาทักษะการอ่าน การใช้หมอภาษา การโค้ชชิง การจัดทำโปรแกรมการพัฒนาทักษะการอ่าน	จัดส่งเจ้าหน้าที่ติดตามผลลัพธ์การดำเนินงาน
การเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ (เช่น หนังสือ)		
สมรรถนะทางดิจิทัล ทักษะและสมรรถนะทั่วไป	ตัวชี้วัดไม่สามารถวัดค่าสมรรถนะได้จริง	
การทดสอบระดับมาตรฐาน (RT, NT, O-NET)		
นักเรียนและบัณฑิตจบการศึกษาแต่ไม่สามารถหางานที่ตรงสายได้	การพัฒนาทักษะการทำงาน	จัดทำการวิเคราะห์ศักยภาพของนักเรียนและบัณฑิตกลุ่มนี้ตามด้วยการติดตามผลและให้มีการฝึกปฏิบัติจริง
การวัดผลสัมฤทธิ์การศึกษาที่เหมาะสมกับช่วงวัย การศึกษาปฐมวัย ควรที่จะปรับเปลี่ยนจาก การศึกษาปฐมวัยที่เน้นการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา เป็น การเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้ (Ready to learn) การศึกษาขั้นพื้นฐาน วัดผลความรู้ที่เท่าทันโลก วัดทักษะชีวิต ทักษะด้านเทคโนโลยี วัดทักษะอาชีพ ทักษะการดำรงชีวิตในบริบทสังคมที่มีความแตกต่างกัน	ความเข้าใจของบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องสอนนักเรียนในแต่ละช่วงวัย (ครูอนุบาล มีความรู้หรือไม่ว่าต้องวัดอะไรนักเรียนอนุบาล) เพราะในบางครั้งมีการสลับเปลี่ยนครูประถมไปสอนอนุบาล	พัฒนากรอบแนวคิดว่าเด็กในแต่ละช่วงวัยต้องการอะไร มีการติดตามผลการพัฒนาของเด็กและต้องมีความเหมาะสม
การวัดทักษะการอ่านของเด็ก การวัดทักษะด้านเทคโนโลยี	ครูตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายพัฒนาอะไรเด็กในทักษะการดำรงชีพ ทำอย่างไรให้ครูเข้าใจความต้องการของเด็กแต่ละช่วงวัยได้	
	การศึกษาปฐมวัย มีประเด็นสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนของครู การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเด็นของการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active Learning) การเสริมทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต	ปรับปรุงหลักสูตรให้เน้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองและการฝึกทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับสมรรถนะ
	ครูผู้สอนจบไม่ตรงวิชาเอก จำนวนครูที่ไม่เพียงพอ	จัดผู้สอนให้ตรงเอกและครบชั้นเรียน

สิ่งที่ต้องการวัดและเหตุผล	ความท้าทายที่เกิดขึ้น	วิธีการแก้ไขปัญหา
วัดมิติความแตกต่าง (ขนาด รร ที่ตั้ง เพศ ความพิการ ฐานะ)	เครื่องมือในการวัดสมรรถนะมิเท่ากันมั้ย มีเหมือนันมั้ยในแต่ละพื้นที่ (เด็กขอย้ายจาก รร. A ไป B คุณจะรับมั้ย) ความต่อเนื่องของนโยบายในเรื่องการวัดประเมิน ความเข้าใจของสถานศึกษา	จัดทำกรอบมาตรฐานสมรรถนะ เพื่อให้วัดร่วมกันได้ สร้างความเข้าใจในเรื่องสมรรถนะและการวัดประเมิน
การวัดสมรรถนะของตัวนักเรียนแต่ละคน (ที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น การเก่งกีฬา การเก่งดนตรี)	การติดตามผลเด็กหลังจบการศึกษา เราจะมีการติดตามผลอย่างไร ว่าเค้าไปเป็นเครื่องมือที่ดีให้กับสังคมได้มั้ย ระบบการเชื่อมโยงข้อมูลติดปัญหาเกี่ยวกับกฎหมาย การเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA)	การสร้างกฎหมายให้เอื้อกับเจ้าหน้าที่มากขึ้น ให้มีเจ้าภาพหลักในการทำงาน หากต้องการติดตามเด็กคนนึงตั้งแต่เกิดจนตาย โดยอาจใช้ การทำเหมืองข้อมูล (Data mining) การพยากรณ์ว่าเด็กคนนี้จะไปทำงานอะไร
การวัดผลอาชีวศึกษาที่ไม่ใช้เกรดเป็นตัววัดผลสัมฤทธิ์	การมีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดสมรรถนะร่วมกันทั้งประเทศ รวมกันให้ได้ที่มีเครื่องมือหนึ่งเดียว	
การวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้านสมรรถนะการรู้จักเครื่องดนตรีไทย		
วัดการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียน เพราะสิ่งที่เรียนอาจไม่ได้นำมาใช้เช่น เลขยกกำลัง ค่าพาย		
การสำเร็จการศึกษา อัตราการสำเร็จการศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา จำแนกตามเพศ		
วัดจากผลการทดสอบตามมาตรฐาน ความรู้ความเข้าใจในการนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน		
ทักษะของสถานศึกษาและครูในแต่ละพื้นที่ ระยะความห่างไกลเมืองของแต่ละพื้นที่		
วัดเรื่องตลาดแรงงานว่า ตลาดแรงงานต้องการอะไร และเราผลิตสิ่งที่ตรงกับตลาดแรงงานได้มั้ย		ให้สถานประกอบการเป็นตัวให้คะแนน เช่น ความเห็นนายจ้าง เงินเดือนที่ได้

กิจกรรมกลุ่มที่ 2: แบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายในหัวข้อการออกแบบและการใช้ตัวชี้วัดการเรียนรู้ ความท้าทาย ผลกระทบเชิงนโยบาย และแนวทางแก้ไข (ประเด็นหลัก: การเข้าถึงการศึกษา)

สิ่งที่ต้องการวัดและเหตุผล	ความท้าทายที่เกิดขึ้น	วิธีการแก้ไขปัญหา
การเข้าถึงการศึกษาระดับอนุบาล	เด็กพิการนอกเขตเทศบาล มีความท้าทายเรื่องการเข้ามาเรียนในเมือง มีปัญหาในทุกระดับการศึกษา (ทั้ง รร.ในเมืองปกติ และ รร.เฉพาะทาง) Covid วัดการเข้าถึงการศึกษาได้ยาก	จัดหาที่พักนอนให้เด็กพิการหรือเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ หาวิธีการนโยบายดึงเด็กเข้าสู่ระบบอีกครั้งหลังจากปัญหา COVID
การเข้าถึงการศึกษาระดับประถมศึกษา	การนับอายุ เมื่อเข้าเกณฑ์ประถมศึกษารวมไปถึงการมีเด็กข้ามชาติในระบบการศึกษา ขาดข้อมูล ประชากรคนข้ามชาติในประเทศ ทำให้การจัดทำข้อมูลเด็กข้ามชาติ คลาดเคลื่อน	
การเข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	เด็ก จบ ม.3 ไม่เรียนต่อ ม.ปลาย เพราะออกไปทำงานหารายได้ การจัดทำอัตราการเข้าเรียนสุทธิและแท้จริง จำนวนนักเรียน จำนวนประชากร ข้อมูลรายจังหวัด	
การเข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษา	การวัดผลและประเมินผล การจัดการศึกษาอาชีวศึกษานอกระบบ (ระยะสั้น, ประเภทอื่นๆ) หลักสูตรระยะสั้นอาชีวะ อาจไม่นับเป็น การเข้าเรียน ข้อมูลมักเก็บเป็นข้อมูลการสมัครเรียน ไม่ใช่ ข้อมูลการเข้าเรียน สัดส่วนครูที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนหลักสูตรและนักเรียนที่ลดลง	การใช้ระบบสารสนเทศคำนวณคะแนนในแต่ละกลุ่มวิชาชีพ ทางอาชีวะมีระบบกลางที่รายงานการเรียนในแต่ละวันได้ (แต่ไม่ได้มีหลักเกณฑ์กำหนดหรือข้อบังคับ)
	ความไม่ครอบคลุมกลุ่มประชากร (เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มต่างด้าว) โรงเรียนมีการส่งข้อมูล (รายงาน) ซ้ำกรณีนักเรียนมีการย้ายโรงเรียนกลางคัน (ระหว่างเทอม)	การเพิ่มการจำแนกข้อมูล (แบ่งกลุ่มชาติพันธุ์และประเทศกำเนิด) โดยทำงานร่วมกับกระทรวงมหาดไทย มีระบบตรวจสอบนิเทศการสอนของโรงเรียน
	ข้อมูลของนักเรียนมีความคลาดเคลื่อนหรือซ้ำซ้อนเช่น เมื่อมีการย้ายโรงเรียน รวมไปถึงย้ายถิ่นฐานจากบ้านเกิด	พัฒนาระบบส่งต่อข้อมูลให้ความทันสมัย
	โรงเรียนไม่อัพเดทข้อมูลในระบบของรัฐ โรงเรียนไม่มีการทำรายงานด้านการศึกษา	

สิ่งที่ต้องการวัดและเหตุผล	ความท้าทายที่เกิดขึ้น	วิธีการแก้ไขปัญหา
	การเข้าถึงแหล่งข้อมูล	ปฏิรูปหน่วยงานที่รับผิดชอบ ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้การวิจัยสร้างข้อมูลมหัต (Big Data)
	การขาดข้อมูลระดับสากล (ไม่มีข้อบังคับกฎหมาย รวมไปถึงเรื่องโรงเรียนก็ไม่สนับสนุนในการจัดทำข้อมูลกลุ่มนี้ ควรทำทะเบียนนักเรียนของโรงเรียนเป็นข้อมูลมหัต (Big Data) ให้มีความเป็นปัจจุบัน	สร้างแนวทางในการปฏิบัติและการบังคับใช้เพื่อสร้างข้อปฏิบัติร่วมกันในการทำข้อมูลมหัต (Bid Data) รวมไปถึงรายงานจากทางโรงเรียนโดยเฉพาะข้อมูลในระดับสากล
	ความครอบคลุมของข้อมูลและความซ้ำซ้อน มีการรายงานข้อมูลหลายหน่วยงานที่มีความซ้ำซ้อนกัน ในส่วนของความครอบคลุมควรมีการจำแนกข้อมูลให้ละเอียดเพิ่มขึ้น เช่นกลุ่ม ชาติพันธุ์ ต่างด้าว โดยเฉพาะระดับประถม	
	การหาข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา ไม่มีความ เป็นปัจจุบัน ส่งผลให้การนำไปทำข้อมูลด้าน อัตราการเข้าเรียนมีความล่าช้าและไม่เห็นตัวข้อมูล	
	เด็กออกนอกระบบช่วงมัธยมจำนวนมาก	จัดการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นหรือจัดทำ ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit bank)

มุมมองคุณ Abel จากการทำกิจกรรมกลุ่ม 2 คุณ Abel มีมุมมองที่ดีในการทำงานกลุ่มครั้งนี้และให้ความเห็นว่าเราสามารถพัฒนานโยบายต่าง ๆ จากข้อมูลที่เรามีเท่านั้น นอกจากนี้ การจัดกลุ่มและรวบรวมข้อมูลให้เพียงพอก็เป็นสิ่งสำคัญ เช่น ในส่วนของเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา เราจะต้องรู้ว่าข้อมูลเหล่านี้

มีแหล่งที่มาจากไหน เด็กกลุ่มนี้เป็นใคร พักอาศัยอยู่ที่ไหน และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไร อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือการติดตามกลุ่มเด็กในบางกลุ่มเป็นพิเศษ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ และอีกเรื่องหนึ่งที่น่าชมเชย คือการพูดถึงเรื่องการติดตามนักเรียนที่มีความจำเป็นต้องย้ายถิ่นฐาน เพราะโดยปกติแล้วการติดตามนักเรียนกลุ่มนี้เป็นเรื่องที่ทำได้ค่อนข้างยากและเป็นปัญหาซึ่งเป็นที่รู้กันดีในหลายประเทศ นอกจากนี้ สิ่งสำคัญอีกหนึ่งอย่าง คือการที่โรงเรียนเอกชนไม่ได้ตระหนักถึงการที่ต้องรายงานผลลัพธ์ทางการศึกษาเท่าที่ควร

กิจกรรมกลุ่มที่ 3: แบ่งกลุ่มย่อยจัดทำ Roadmap

เป้าหมายระยะสั้น (1-2 year)	เป้าหมายระยะกลาง (3-4 year)	เป้าหมายระยะยาว (5-6 year)	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ความพิการ (ปัญหาเรื่องการระบุนิยามความพิการที่ไม่เหมือนกัน) ศธ. ความพิการ มี 9 ประเภท สาธารณสุขมี 25 พม. 7 ประเภท ในประเด็นเรื่องความพิการ หน่วยงานใดจะเป็นหน่วยงานหลักที่จะรับผิดชอบ เนื่องจากวัตถุประสงค์แต่ละหน่วยงานต่างกัน วิธีการแก้ไขปัญหาคิดว่าเป็นส่วนของการทำผังข้อมูลร่วมกันในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง		การนำข้อมูลไปปรับใช้ เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลในส่วนของจำนวนนักเรียนที่เป็นคนพิการที่ต้องการความช่วยเหลือ ในส่วนของประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการในส่วนนี้แล้ว	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)

เป้าหมายระยะสั้น (1-2 year)	เป้าหมายระยะกลาง (3-4 year)	เป้าหมายระยะยาว (5-6 year)	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ประเด็นเรื่องเลข G ของเด็กไร้สัญชาติและเด็กข้ามชาติ (ถ้าไม่มีเลข 13 หลักจะเรียกว่าเด็กไม่มีหลักฐาน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นคนเก็บข้อมูลส่วนนี้) ในคำนิยามเลข 13 หลักก็มีความหมายในเลขแต่ละหลักและมีการส่งต่อข้อมูลให้กระทรวงสาธารณสุขในการจัดการเรื่องค่ารักษาพยาบาล		การสำรวจ การทำสำมะโนประชากร (การทำระบบฐานข้อมูลและการสำรวจข้อมูล)	องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) กระทรวงมหาดไทย (มท.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล (อบต.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด (อบจ.) กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (MDES)
การวัดสมรรถนะให้ตรงกับช่วงชั้นของเด็กและพหุปัญญา การรวบรวมข้อมูลเครื่องมือในการวัดที่มีอยู่ในปัจจุบัน			
การปรับปรุงโครงสร้างของข้อมูล การทำให้ทุกโรงเรียนเข้าระบบสารสนเทศเดียวกัน ในส่วนทะเบียนนักเรียนให้เป็นข้อมูลสารสนเทศทั้งหมด และสร้างนโยบายต่างๆ มาผลักดันให้ทางโรงเรียนเอกชนทำรายงานส่ง เพราะโรงเรียนเอกชนขาดแรงจูงใจในการส่งรายงาน และเรื่องของรายงานก็จะเป็นเรื่องของการลดช่องว่างระหว่างการส่งรายงาน (เพราะใช้เวลามาก)	ความซ้ำซ้อนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ในส่วนของการบริหารโรงเรียน หากมีความซ้ำซ้อนก็จะส่งผลต่อเรื่องงบประมาณ การผลักดันให้โรงเรียนเอกชนมีการปฏิสัมพันธ์เพิ่มขึ้น	ภาพรวมทั้งหมดของ Big data ควรจะเชื่อมโยงกันทั้งหมดและรวมเป็นระบบเดียวที่ใช้ได้ผลและมีศักยภาพที่สูงที่สุด (Interconnection of the Big data)	
การสร้างแรงจูงใจสำหรับครูและผู้บริหาร ควรจะลดภาระของครูให้ได้มากที่สุดในการที่โรงเรียนใช้ให้ครูกรอกข้อมูลต่างๆ และมีการเพิ่มแรงจูงใจ ในการทำรายงานส่ง เพิ่มการเข้าถึงข้อมูล ในส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปพ.1 รายงานผลการเรียน ลงรายละเอียดของ ปพ.1 ให้ครอบคลุมทุกรูปแบบ ในส่วนของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนนอกระบบ จะใช้ระบบที่แตกต่างจากระบบของรัฐ เราก็ควรเพิ่ม			

เป้าหมายระยะสั้น (1-2 year)	เป้าหมายระยะกลาง (3-4 year)	เป้าหมายระยะยาว (5-6 year)	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
ศักยภาพและปรับปรุงระบบ และเพิ่มความเชื่อมโยงของหลักสูตรให้เข้าสู่ข้อมูลมหัด Big data			

มุมมองจากการทำกิจกรรมกลุ่ม 3 ดร.ปานเทพ ชี้ประเด็นเรื่องการที่เราควรเก็บข้อมูลกลุ่มแรงงานไว้ด้วย ในการรับการศึกษา (Professional qualification framework) คุณ Abel จึงเสริมความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการร่วมมือกันในแต่ละหน่วยงาน การจัดทำข้อมูลในส่วนของโรงเรียนรัฐและเอกชน และความท้าทายทางด้านเทคนิค เช่น การวัดและประเมินผลสมรรถนะของเด็ก รวมไปถึงการวัดผลในส่วนของนักเรียนที่อยู่เขตชายแดน แต่ละโรงเรียนก็จะมีการเก็บข้อมูล การจัดการข้อมูลที่ต่างกัน เราจะต้องพัฒนาระบบนี้ต่อไปให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงการวัดสมรรถนะของผู้ใหญ่ในวัยทำงาน (PIAAC) ในส่วนของ OECD ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ PISA โดย สสวท. แต่จะเป็นการวัดสมรรถนะทางด้านการทำงานของผู้ใหญ่

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาคุณภาพสถิติการศึกษาไทย ครั้งที่ 1
ภายใต้โครงการ Country Programme ระยะที่ 2 ของ OECD

เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2566 เวลา 10.00 น. ดร. ปานเทพ ลาภเกษร ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือพหุภาคี สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สต.สป.) ร่วมเป็นวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) จากกระทรวงศึกษาธิการ ในบทบาทของผู้เชื่อมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Catalyst) ร่วมกับ ว่าที่ ร.ต. พุฒิเมธ กันธะ นักวิเทศสัมพันธ์ ปฏิบัติการ สต.สป. และ ดร. รังสรรค์ วิบูลย์อุปถัมภ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา และ ดร. รับขวัญ ธรรมาพรณ์พิลาศ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา จากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าร่วมการประชุม และกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมี นายอิทธิกร ช่างสากล ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สป. เป็นผู้กล่าวเปิดการประชุม และมีผู้เชี่ยวชาญจากองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) Mr. Till Kaderiet ที่ปรึกษาฝ่ายการศึกษาและทักษะ และ Mr. Abel Schumann หัวหน้าโครงการตัวชี้วัดระบบการศึกษา รวมถึงผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ ผู้แทนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นางมนต์ทิพย์ สัมพันธวงศ์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม เป็นผู้นำเสนอโครงการพัฒนาคุณภาพสถิติการศึกษาไทย ครั้งที่ 1 (1st Workshop Improving the Quality of Education Statistics) หัวข้อ “การใช้และการพัฒนาตัวชี้วัดทางการศึกษาของไทย (Use and Improve Education Indicators in Thailand)” ภายใต้โครงการ Country Programme ระยะที่ 2 ของ OECD ในแต่ละหัวข้อย่อย ทั้งนี้ ตลอดทั้งการประชุมจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อคิดเห็นในการตอบคำถามผ่านเว็บไซต์ Slido เป็นระยะ โดยมีผู้แทนจากมูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย (Kenan Foundation Asia) ผู้แทนจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้แทนจากองค์การอื่น ๆ จำนวน 30 คน เข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้

ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สป. ได้กล่าวต้อนรับผู้มีเกียรติทุกท่าน โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจากองค์การ OECD สาธารณรัฐฝรั่งเศสทั้งสองท่าน ที่มีความประสงค์จะเข้ามาปฏิบัติภารกิจในประเทศไทยเพื่อขับเคลื่อนโครงการ CP 2 ให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อหารือด้านนโยบายการศึกษาและศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีจากนานาชาติ และหารือหรือระบุความท้าทาย การนำไปใช้ และแนวทางการแก้ไขเชิงนโยบายด้านการออกแบบและการใช้ตัวชี้วัดตามเป้าหมายของการศึกษาไทย นอกจากนี้ ยังได้ชี้แจ้งถึงความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศไทยกับองค์การ OECD ในห้วงที่ผ่านมาถึงโครงการ CP ระยะที่ 1 ซึ่งประสบความสำเร็จและได้รับการตอบรับจากประเทศไทยเป็นอย่างดี และในการดำเนินโครงการระยะที่ 2 นี้ไทยเล็งเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการศึกษาในประเทศไทยจะส่งผลต่อการพัฒนาด้านการศึกษาและเศรษฐกิจของชาติ พร้อมทั้งกล่าวขอบคุณเจ้าหน้าที่ ผู้แทนการศึกษา และองค์การต่าง ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านสถิติการศึกษาของประเทศไทย

Mr. Till Kadereit และ Mr. Abel Schumann กล่าวขอบคุณกระทรวงศึกษาธิการไทยที่ได้จัดการประชุมในครั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ OECD มีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย และให้การต้อนรับเป็นอย่างดีเรื่อยมาตั้งแต่โครงการ CP Ⅰ ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการประชุมโครงการ CP Ⅱ ในครั้งนี้จะสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่การศึกษาผู้แทนการศึกษา และองค์การต่าง ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านสถิติการศึกษาของประเทศไทยสามารถยกตัวอย่างกรอบแนวคิดตัวชี้วัดด้านการศึกษานานาชาติ รวมถึงเสนอแนวทางปฏิบัติที่ดีในการออกแบบและใช้งานตัวชี้วัดทางการศึกษา ตลอดจนสามารถอภิปรายความท้าทายและวิธีการแก้ไขปัญหาในการออกแบบและใช้งานตัวชี้วัดทางการศึกษาอย่างบูรณาการในประเทศไทยต่อไป

สรุปและเรียบเรียง: พุฒิเมธ กันธะ
ปานเทพ ลาภเกษร
กลุ่มความร่วมมือพหุภาคี
สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ